GUDRA AUGSME

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" decembra numurā 2
- Izmaiņas nodokļu jomā 2021. gadā 2
- Tālredzīgi un saskaņā ar dabu 5
- Kāds ir īstens viedais ciems? 6
- Jaunās desmitgades turpinājums dārzkopībā 8
- Kvalitātes kontrole būvobjektā 10
- Lēdurgas lauksaimnieki strādā un domā par lauku nākotni. . . . 11
- Ciršu veidi, un kad tos lieto. 12
- Publicēti ieteikumi valstu stratēģiskajiem plāniem. 13
- Samazinās ES darbaspēka produktivitāte 13
- EK prognozē mazāk laukaugu, vairāk meža platību. 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2021. gada februārī 14

- Ziemeļlatgalē var izbaudīt lauku paradīzi 15

AKTUALITĀTES

LLKC PAPLAŠINA TĀLMĀCĪBAS IESPĒJAS

Ārkārtas apstākļi 2020. gadā lika daudzās jomās mainīt paradumus un pielāgoties, kas veicina domāšanas un darīšanas veida maiņu. LLKC ir pastiprināti strādājis, lai saviem klientiem – lauku uzņēmējiem, lauksaimniecības entuziastiem un citiem interesentiem – spētu nodot zināšanas digitālā veidā. Viens no šādiem risinājumiem ir tālmācības platforma, kas nemitīgi tiek pilnveidota gan tehniski, gan saturiski, paplašinot piedāvāto mācību klāstu.

Pieredzi LLKC tālmācībā var smelties vairākās kategorijās – lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, dzīvnieku pārvadāšanā un uzņēmējdarbībā. Ja vēlies mācīties, bet joprojām māc šaubas par to, vai būs pa spēkam, der zināt, ka 2020. gadā attālināto mācību iespēju LLKC izmantojuši aptuveni 500 cilvēki, no kuriem daudzi šādā formātā zināšanas guva pirmo reizi. Jau no kursa reģistrācijas līdz pat mācību noslēgumam atbalsta komanda būs pieejama, lai iedrošinātu, tehniski risinātu un sniegtu atbildes uz neskaidrajiem jautājumiem. Mācāmies līdz ar jums, jo, pateicoties tieši klientu atgriezeniskajai saitei, tālmācības vide tiek pilnveidota.

Attālināto mācību vide nav gluži jaunums, tomēr 2020. gadā izstrādātas vairākas tālmācības programmas par augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietošanu. Pēc kursu apguves Valsts augu aizsardzības dienestā iespējams kārtot testu un iegūt profesionāla AAL lietotāja apliecību, operatora apliecību, kā arī pagarināt jau esošo.

Joprojām aktuālas un pieprasītas tālmācības programmas ir "Lauksaimniecības pamati" un "Bioloģiskā lauksaimniecība", kas sniedz priekšstatu par saimniekošanu laukos, kā arī nepieciešamās kvalifikācijas stundas dalībai ES līdzfinansētos projektos.

Lopkopības un augkopības pamati 60 stundu apjomā būs labs sākums, ja līdz šim nav būtisku priekšzināšanu kādā no šīm jomām, bet ir zinātkāre un vēlme tās iegūt. Noderēs arī jau esošo zināšanu atsvaidzināšanai un papildināšanai.

Saimnieki, kuri pārvadā lauksaimniecības dzīvniekus peļņas gūšanas nolūkos virs 50 km, nepieciešamo kvalifikācijas sertifikātu "Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi" arī var nokārtot attālināti.

LLKC aicina smelties iedvesmu arī vairākās bezmaksas programmās: "Labas lauksaimniecības prakses īstenošana", "Bioloģiskās saimniekošanas pamati", kā arī piedāvā e-seminārus uzņēmējdarbības veicināšanai laukos, tāpat informatīvus e-seminārus par mežsaimniecības aktuālajām tēmām.

Par LLKC piedāvātajām iespējām tālmācībā uzzini vairāk: www.talmaciba.llkc.lv, rakstot uz talmaciba@llkc.lv, vai sazinoties ar konkrētās programmas vadītāju.

Rudīte Sanžarevska, LLKC Tālākizglītības nodaļa

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

Lauku tīkls

Lauku Lapa
Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" DECEMBRA NUMURĀ

Šis gads ikvienam devis vielu pārdomām – nepieredzētie apstākļi lika pārvērtēt savas ikdienas vajadzības un tālāko darbību. Kāds gads bijis mums Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā (LLKC), kā strādāsim turpmāk, par to žurnāla decembra numurā stāsta LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis.

"Jārēķinās ar jaunām saziņas formām gan zemniekiem, gan arī mums – LLKC," saka M. Cimermanis: "Mēs redzam, ka kovids nojauc robežas. Konferencēs un mācībās, kas notiek attālināti, var pieslēgties ne tikai no Balviem vai Alūksnes, bet arī no Āfrikas, Indijas, no visas plašās pasaules. Mums ir jaunas iespējas klausīties lektorus gan piensaimniecības, gan augsnes apstrādes, gan citās tēmās."

Decembra numurā sniedzam ieskatu pasaules jaunumos. Starptautiskais piena pētniecības tīkls IFCN apkopojis datus par pasaules lielākajiem piena pārstrādātājiem un to devumu globālajai ekonomikai. Informējam arī par jaunumiem pasaules lielākajā lopkopības izstādē "EuroTier" kas notiek virtuālajā vidē. "EuroTier" 2021. gada inovāciju zelta medaļu šoreiz piešķirta govju tualetei. Kā tā darbojas, lasiet decembra žurnālā.

Par to, ko nozīme LLKC uzņēmēdarbības konsultanta darbs, intervijā stāsta LLKC Limbažu biroja konsultante Zaiga Blaua, kurai ir 12 gadu pieredze šajā jomā.

Jau vairākus gadus LLKC organizē dažāda veida interešu grupas, kurās piedalās gan zemnieki, gan konsultanti. Kādi ir piensaimniecības interešu grupas darba rezultāti jaunlopu audzēšanā, raksta LLKC Cēsu biroja lopkopības konsultante Andra Seredina. Piensaimniekiem iesakām arī piena lopkopības iekārtu tehnologa Andra Kurga rakstu par dažāda veida slaukšanas iekārtu ekonomiskajiem rādītājiem. Savukārt LLU Veterinārmedicīnas fakultātes dr.med.vet. Ilga Šematoviča raksta par asistētās reprodukcijas metodi govīm.

LLKC būvinženieris Kristaps Štūriška raksta, ar kādiem līdzekļiem pasargāt koksni, vērtē šo līdzekļu trūkumus un priekšrocības.

LLKC ekonomikas konsultants Raivis Andersons izanalizējis gaļas liellopu pašizmaksu LLKC interešu grupu saimniecībās. Viens no secinājumiem – lietderīgi iegūt bioloģiski sertificētas saimniecības statusu.

Aitkopjiem noderēs LLKC lopkopības konsultantes Lailas Plītas raksts par barības nepieciešamību aitu ganāmpulkam. Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas eksperte Dina Avotiņa skaidro galvenos nosacījumus, kas jāņem verā, saimniekojot aitkopībā.

Par selekcijas nozīmi cūkkopībā raksta Latvijas Cūku audzētāju asociācijas izpilddirektore Dzintra Lejniece. Putnkopjiem iesakām Latvijas Olu un putnu gaļas ražotāju asociācijas pārstāves Annas Ērlihas rakstu par mikotoksīniem.

Zirgkopjiem piedāvajam iepazīties ar Ivetas Pāžas pieredzi. Viņa saimnieko Kandavas novada Valdeķos, kur īrē staļļa spārnu Benjamiņu ģimenei piederošā īpašumā.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, receptes un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. LL

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

IZMAIŅAS NODOKĻU JOMĀ 2021. GADĀ

Nodokļu jomā 2021. gads nesis vairākus jaunumus. Dažiem nodokļiem mainās tikai likmes, bet vairākiem būtiski mainās arī aprēķināšanas kārtība.

Pirmais no jaunumiem, kas jāņem vērā – no 1. janvāra nodokļu maksājumi veicami uz vienu kontu – vienoto nodokļu kontu LV33TREL1060000300000. Atsevišķiem nodokļiem saglabāsies līdzšinējie konti – nekustamā īpašuma nodoklim, transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklim, uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklim, kā arī muitas maksājumiem.

Izmaiņas IIN piemērošanā

Attiecībā uz iedzīvotāju ienākuma nodokli būtiskas izmaiņas skars tos, kas saņem autoratlīdzības. Par izmaiņām autoratlīdzību saņēmējiem skaidrojums būs kādā no nākamajiem "Lauku Lapas" izdevumiem.

Maksimālais neapliekamais minimums 2021. gadā ir tāds pats kā 2020. gadā – 300 eiro mēnesī (3600 eiro gadā); tāpat nemainās apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo neapliekamo minimumu – gan 2020., gan 2021. gadā tie ir 6000 eiro gadā (500 eiro mēnesī). Ar 2021. gadu tiek paaugstināts gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēro diferencēto neapliekamo minimumu, un tas ir 21 600 eiro gadā (1800 eiro mēnesī).

Atgādinu, ka darbiniekiem ir iespēja savā elektroniskajā algas nodokļu grāmatiņā norādīt, ka nevēlas, lai darba devējs piemērotu neapliekamo minimumu darba samaksai. Tāpat grāmatiņā iespējams norādīt, ka darbinieks ienākumiem vēlas piemērot IIN 23 procentu likmi.

Atvieglojums par apgādībā esošu personu arī saglabāts tādā pat apmērā kā 2020. gadā – 250 eiro apmērā.

▶ 3. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

◀ 2. lpp.

Attiecībā uz attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstēšanos ir paredzēta iespēja savā ienākumu deklarācijā norādīt attaisnotos izdevumus, kas veikti par brāli vai māsu, kuram/kurai ir noteikta 1. vai 2. grupas invaliditāte.

Sākot no 2021. gada 1. marta, tiem iedzīvotājiem, kam par iepriekšējo gadu būs jāpiemaksā IIN, piemaksājamā summa tiks aprēķināta automātiski saskaņā ar VID rīcībā esošo informāciju, neatkarīgi no tā, vai cilvēks ir iesniedzis gada ienākumu deklarāciju.

Tiem iedzīvotājiem, kuri nebūs iesnieguši gada ienākumu deklarāciju par 2018. un/vai 2019. gadu un kuriem pēc VID rīcībā esošās informācijas veidojas budžetā maksājamais IIN, VID automātiski veiks nodokļa aprēķinu līdz 2021. gada 1. martam.

Tos iedzīvotājus, kuriem IIN piemaksa pēc VID rīcībā esošās informācijas būs par 2020. gadu, VID informēs līdz 2021. gada 1. maijam.

Iedzīvotājiem tiek saglabāta iespēja iesniegt gada ienākumu deklarācijas precizējumu, pievienojot papildu attaisnoto izdevumu apliecinošos dokumentus, tādējādi samazinot nodokļa aprēķinu.

Saimnieciskās darbības veicējiem arī 2021. gadā nebūs jāveic avansa maksājumi.

Mikrouzņēmumu nodoklis

Mikrouzņēmumu nodokli (MUN) no 1. janvāra skar būtiskas izmaiņas.

No 2021. gada MUN var maksāt tikai individuālais uzņēmums, zemnieka vai zvejnieka saimniecība, individuālais komersants vai fiziskā persona, kas reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs. MUN maksātājs nedrīkst būt PVN maksātājs.

MUN likme ir atkarīga no apgrozījuma:

1) apgrozījumam līdz 25 000 eiro gadā – 25 procenti;

2) apgrozījuma daļai, kas pārsniedz 25 000 eiro gadā –, 40 procenti.

Ja MUN maksātājs pieņem darbinieku, tad par darbinieku ir jāmaksā nodokļi kā par parastā nodokļu režīmā nodarbinātu.

2021. gadā ir atļauts mainīt MUN statusu arī gada laikā un attiecīgi kļūt par IIN vai UIN maksātāju ar nākamā ceturkšņa 1. datumu līdz kārtējā ceturkšņa pēdējā mēneša 15. datumam, iesniedzot attiecīgu pieteikumu Valsts ieņēmumu dienestam.

Likumā ir paredzēti pārejas noteikumi tiem MUN maksātājiem, kas reģistrējušies MUN statusā līdz 31.12.2020. Piemēram, SIA, kura MUN statusu ieguvusi līdz 31.12.2020., MUN maksātājs drīkstēs būt visu 2021. gadu; ar 2022. gadu gan SIA ir jākļūst par UIN maksātāju.

Attiecībā uz tiem MUN darbiniekiem, kas pieņemti līdz 2021. gadam, prasība piemērot parastā režīma nodokļus darba samaksai tiks attiecināta no 2021. gada 1. jūlija. Ja jau esošam MUN maksātājam darbinieks tiks pieņemts pēc 2021. gada 1. janvāra, šādam darbiniekam darba samaksai tiek piemēroti parastie nodokļi un uz šādu darbinieku neattieksies pārejas normas.

"Mikrouzņēmumu nodokļa likums" no 2021. gada 1. janvāra vairs neparedz darba samaksas apmēra ierobežojumu.

Aicinu visus MUN maksātājus rūpīgi iepazīties ar "Mikrouzņēmumu nodokļa likuma" grozījumiem. VID mājaslapā ir pieejams arī videoseminārs ieraksts par to, kas jauns MUN piemērošanā.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

Par VSAOI izmaiņām laikam publiski dzirdēts visvairāk. Dažas izmaiņas stājas spēkā ar 2021. gada 1. janvāri, bet lielākā daļa – ar 2021. gada 1. jūliju.

2021. gadā mainās VSAOI likmes – tās noteiktas ar MK 17.12.2020. noteikumiem Nr. 786.

VSAOI likmes dažām personu kategorijām:

	Darba devēja daļa	Darba ņēmēja daļa	Kopā
Darba ņēmējs, kas apdrošināts visiem VSA veidiem	23,59	10,50	34,09
Darba ņēmējs – pensionārs	20,77	9,25	30,02
Darba ņēmējs – izdienas pensijas saņēmējs	21,94	9,76	31,70
Pašnodarbinātais			31,07
Pašnodarbinātais – pensionārs			29,36

Attiecībā uz VSAOI par darbiniekiem laika posmā no 1. janvāra līdz 30. jūnijam darba samaksas aprēķinā jāņem vērā jaunā VSAOI likme. No 1. jūlija tiks aprēķinātas minimālās VSAOI, bet par tām nedaudz vēlāk.

Arī pašnodarbinātajiem VSAOI aprēķinā laika posmā no 1. janvāra līdz 30. jūnijam būtisku izmaiņu nav. Tā kā tiek paaugstināta minimālā mēnešalga, tad iemaksas sociālajai apdrošināšanai veicamas no ienākuma vismaz 500 eiro apmērā pēc 31,07% likmes. Ja ienākums ir mazāks par 500 eiro, tad veicamas tikai iemaksas pensiju apdrošināšanai 5% apmērā. Pirmajā pusgadā lauksaimniekiem saglabāts nosacījums, ka 5% iemaksas pensijai rēķina no ienākuma par gadu. Tā kā šī lauksaimniekiem labvēlīgā norma spēku zaudē ar 1. jūliju, tad jāgaida skaidrojumi, kā to praktiski piemērot. Sākot no 1. jūlija, paaugstināta arī likme pašnodarbinātā iemaksām pensiju apdrošināšanai, un tā būs 10 procenti.

Kas ir minimālās sociālās apdrošināšanas iemaksas?

Minimālais obligāto iemaksu objekts ceturksnī ir trīs minimālās mēnešalgas – 1500 eiro (3 x 500).

Ja alga ir mazāka par minimālo algu 500 eiro mēnesī vai 1500 eiro ceturksnī, darba devējam (t. sk. pašnodarbinātajam un mikrouzņēmuma nodokļa maksātājam) par darba ņēmējiem jāmaksā minimālās obligātās iemaksas.

▶ 4. lpp.

"LAUKU LAPU"
IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT
Ja vēlaties "Lauku Lapu" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/. Abonēšanas indekss – 1163.

◀ 3. lpp.

Ja persona vienlaikus ir gan darba ņēmējs, gan pašnodarbinātais, tad visi ienākumi tiek summēti, lai izvērtētu, vai ceturksnī ienākumu apmērs ir vai nav sasniedzis 1500 eiro. Ja šādai personai ceturksnī iemaksu objekts nesasniegs 1500 eiro, tad pienākums piemaksāt VSAOI būs darba devējam.

Minimālo iemaksu aprēķinu veiks Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra triju mēnešu laikā pēc ceturkšņa beigām un līdz trešā mēneša 20. datumam paziņo par šīm iemaksām Valsts ieņēmumu dienestam. Valsts ieņēmumu dienests Elektroniskās deklarēšanas sistēmā vienas darba dienas laikā informēs darba devēju un pašnodarbināto par pienākumu veikt valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas. Tā kā minimālo iemaksu piemērošana būs no 1. jūlija, tad pirmo reizi paziņojumu par pienākumu veikt minimālās sociālās iemaksas darba devējs vai pašnodarbinātais varētu saņemt pēc 2021. gada 20. decembra.

Pašnodarbinātajiem likums paredz vēl vienu būtisku normu – ja pašnodarbinātais (arī autoratlīdzības saņēmējs un mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs), kurš nav vienlaikus darba ņēmējs, prognozē, ka viņa ienākums no saimnieciskās darbības nesasniegs 1500 eiro ceturksnī, viņš iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā apliecinājumu par nākamā ceturkšņa plānotajiem ienākumiem līdz:

1) 2021. gada 15. jūlijam par 2021. gada trešo ceturksni;

2) 2021. gada 15. oktobrim par 2021. gada ceturto ceturksni.

Valsts ieņēmumu dienests pašnodarbinātā apliecinājumu nodos Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai, un tā, ņemot vērā pašnodarbinātā prognozes, obligātās iemaksas par konkrēto ceturksni neaprēķinās. Pašnodarbinātais attiecīgi veiks sociālās apdrošināšanas iemaksas no faktiskajiem ienākumiem.

Likumā ir noteikts arī to personu loks, uz kurām neattiecas minimālās sociālās apdrošināšanas iemaksas:

1) notiesātais, kas tiek nodarbināts brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā;

2) persona, kura ir sasniegusi vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kurai ir piešķirta valsts vecuma pensija (t. sk. priekšlaicīgi);

3) persona ar I un II grupas invaliditāti;

4) persona, kuras pašas vai laulātā algas nodokļa grāmatiņā ir reģistrēts bērns, kas nav sasniedzis triju gadu vecumu;

5) persona, kuras pašas vai laulātā algas nodokļa grāmatiņā ir reģistrēti trīs vai vairāk bērnu līdz 18 gadu vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, no kuriem vismaz viens ir jaunāks par septiņiem gadiem, kamēr bērns turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu;

6) persona, kuras pašas vai laulātā algas nodokļa grāmatiņā ir reģistrēts nepilngadīgs bērns, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atzīts par personu ar invaliditāti;

7) persona līdz 24 gadu vecumam, kura mācās vispārējās, profesionālās, augstākās (pilna laika studijās) vai speciālās izglītības iestādē, izņemot laiku, kad attiecīgā persona ir pārtraukusi mācības vai studijas;

8) persona, kuru nodarbina darba devējs, kas reģistrēts Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā;

9) persona, kura ir pakļauta sociālās atstumtības riskam un kuru nodarbina darba devējs, kam piešķirts sociālā uzņēmuma statuss;

10) persona, kura sniedz valsts finansētu pavadoņa (bērnam līdz 18 gadu vecumam) vai asistenta pakalpojumu, vai pašvaldības finansētu aprūpes pakalpojumu bērnam līdz 18 gadu vecumam, vai Eiropas Savienības politikas instrumentu projekta ietvaros finansētu aprūpes pakalpojumu bērnam līdz 18 gadu vecumam;

11) par laiku, kurā pašnodarbinātajam ir pārtraukta saimnieciskā darbība;

12) sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātājs, iekšzemes darba ņēmējs pie darba devēja ārvalstnieka un ārvalstu darba ņēmējs pie darba devēja ārvalstnieka.

Vēl saistībā ar VSAOI īpaša kārtība jāievēro, sagatavojot darba devēja ziņojumu par 2020. gada decembri. Darba devēja ziņojums par 2020. gada decembri jāiesniedz līdz 2021. gada 17. janvārim. Ziņojumā norāda darba ienākumu izmaksas datumu, 4. ailē norāda par decembri aprēķināto algu; 5. ailē – no 4. ailē norādītā ienākuma aprēķinātās VSAOI, 8. ailē – decembrī ieturēto IIN, kas ieturēts atbilstoši iepriekšējai kārtībai. JAUNUMS attiecas uz saraksta "Par personām, kuras nav obligāti sociāli apdrošināmas" aizpildīšanu – šajā sadaļā aizpilda 1., 2., 3. un 8. aili; 8. ailē norāda IIN no 2021. gada janvārī izmaksātajiem ienākumiem, kas jāiemaksā vienotajā nodokļu kontā līdz 2021. gada 23. janvārim.

Par darba devēja ziņojuma aizpildīšanu VID metodiskajā materiālā ir atrodami vairāki piemēri, kas paskaidro darba devēja ziņojuma aizpildīšanu par 2020. gada decembri:

1) 2020. gada 11. decembrī izmaksā algu Jānim Bērziņam par 2020. gada novembri.

Algu par 2020. gada decembri izmaksā 2021. gada 8. janvārī.

Līdz 2021. gada 17. janvārim darba devējs iesniedz ziņojumu par 2020. gada decembri, norāda darba ņēmēju atbilstoši tā apdrošināšanas veidam, aizpilda darba ienākumu izmaksas datumu (11. decembris), 8. ailē norāda 2020. gada decembrī ieturēto algas nodokli no 2020. gada 11. decembrī izmaksātās algas; vienlaikus darba devēja ziņojuma par 2020. gada decembri sarakstā par personām, kuras nav obligāti sociāli apdrošināmas (sarakstā, kurā parasti norāda darbiniekus, ar kuriem nav vairs darba attiecības), aizpilda 1., 2., 3., 8. aili, 8. ailē norādot ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli no darba ņēmējam 2021. gada 8. janvārī izmaksātās algas, atzīmējot ailē "Darba attiecību veids" veidu "IIN ienākumiem, kas izmaksāti 2021. g. janvārī".

2) Darbiniekiem izmaksā algu par 2020. gada decembri 2020. gada 23. decembrī.

Līdz 2021. gada 17. janvārim darba devējs iesniedz darba devēja ziņojumu par 2020. gada decembri par darba ņēmējiem, kuri ir apdrošināmi atbilstoši visiem valsts sociālās apdrošināšanas veidiem, norāda visus darba ņēmējus, kuriem alga izmaksāta 2020. gada 23. decembrī, aizpildot darba ienākumu izmaksas datumu (23. decembris), 8. ailē norādot 2020. gada decembrī ieturēto IIN.

Uzņēmējdarbības riska nodeva

Uzņēmējdarbības riska nodeva 2021. gadā saglabājas nemainīgā apmērā – 36 centi par darbinieku mēnesī.

Linda PURIŅA,
LLKC grāmatvedības eksperte, sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Lauku Lapa
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

TĀLREDZĪGI UN SASKAŅĀ AR DABU

Pagājušajā gadā EK nāca klajā ar stratēģiju "No lauka līdz galdam", kuras mērķis ir virzīties uz veselīgākām un ilgtspējīgākām pārtikas sistēmām. Stratēģijā viens no sasniedzamajiem rādītājiem ir noteikts bioloģisko lauksaimniecības zemju platību palielinājums līdz 25% no lauksaimniecībā izmantotajām zemēm 2030. gadā.

Foto: Lāsma Ozola

Patlaban vidējais ES radītājs ir 7,5%, bet Latvijā – 14,5% no lauksaimniecībā izmantotajām zemēm tiek apsaimniekotas bioloģiski. Daudzi šo stratēģijā noteikto mērķi jau nosaukuši par pārāk ambiciozu, taču, ņemot vērā, ka desmit gadu laikā bioloģiskās pārtikas tirgus Eiropā ir dubultojies, sasniedzot 40,7 miljardus eiro (2018. gada dati), šis mērķis ir pašsaprotams. Domājot gan par savu veselību, gan vidi, eiropieši vēlas ēst bioloģisko pārtiku. ES katrs patērētājs gadā par to tērē 76 eiro. Tikai loģiski, ka mēs spējam paši sevi apgādāt ar bioloģisko pārtiku.

Izmaiņas zaļajā iepirkumā

Lai arī, salīdzinot ar citām ES valstīm, Latvijā procentuāli ir daudz bioloģiski apsaimniekotu zemju, mūsu vietējais bioloģiskās pārtikas tirgus ir mazāk attīstīts. Paredzams, ka ar šo gadu tajā notiks nozīmīga attīstība, ko veicinās VARAM rosinātās izmaiņas zaļajā publiskajā iepirkumā. Pagājušajā gadā ir veikti grozījumi MK noteikumos Nr. 353 "Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība", kas paredz, ka turpmāk visos publiskajos iepirkumos valsts un pašvaldības iestādēm ir obligāti jāiepērk vismaz 35% bioloģiskā piena un kefīra, vismaz 20% – graudaugu produktu un pēc paša izvēlēta daudzuma arī citi bioloģiskie produkti. Skatoties no citu ES valstu pieredzes (Zviedrija, Dānija), publiskais iepirkums ir bijis nozīmīgs instruments vietējā bioloģiskās lauksaimniecības attīstībā. Lai ledus sakustētos un mēs varētu novērot šo grozījumu pozitīvu ietekmi uz vietējo bioloģisko pārtikas produktu tirgus attīstību, beidzot ir jāsakārto šo produktu izsekojamība publiskajos iepirkumos, iekļaujot bioloģiskās sertifikācijas sistēmā ēdinātājus, pretējā gadījumā varam sagaidīt, ka bioloģiskos produktus iepirksim tikai "uz papīra".

Atklājumi augsnes zinātnē

Lai veicinātu bioloģiskās lauksaimniecības attīstību Latvijā, ir laiks atteikties no iesīkstējušiem mītiem. Zināšanu trūkuma dēļ mēs ļoti ilgi sevi esam aprobežojuši ar uzskatu, ka, bioloģiski saimniekojot, ir jāsamierinās ar zemākām ražām un tāpēc arī zemākiem ienākumiem. Pēdējos 40 gadus augsnes zinātnē ir veikti būtiski atklājumi, pierādot, ka, strādājot saskaņā ar dabu, mēs varam iegūt kvalitatīvas un augstas ražas, ja vien augsnē tiek nodrošināta atbilstoša bioloģija.

Pagājušā gada decembrī LLKC rīkotajā bioloģiskās lauksaimniecības konferencē "Tālredzīgi un saskaņā ar dabu" augsnes bioloģe Eleina Ingama no ASV norādīja, ka pastāv atšķirības starp "dzīvu" un "nedzīvu" augsni. "Nedzīva augsne" ir tikai augsnes minerālās daļas – smiltis, putekļi, māls, augsnes faktūra, savukārt "dzīva augsne" satur daudzveidīgus mikroorganismus: baktērijas, sēnes, vienšūņus un nematodes, kam katram ir sava loma. Lielākā daļa lauksaimniecības zemju pārmērīgas augsnes apstrādes dēļ ir uzskatāma par nedzīvu, jo tajā ir izjaukts mikroorganismu līdzsvars un krietni samazināta to daudzveidība. Ātrākais veids, kā atjaunot augsnes auglību, ir pareizi sagatavots komposts, komposta tējas un ekstrakti, kas satur tos organismus, kas mums ir nepieciešami izvēlēto kultūraugu audzēšanai.

Iespējams saimniekot ienesīgi

Saimniekot bioloģiski un ienesīgi iespējams gan liela, gan maza izmēra saimniecībām. Mums ir nepieciešamas vietējās saimniecības, kas spētu nodrošināt gan vietējo tirgu ar bioloģiskajiem augļiem un dārzeņiem, kā arī kooperējoties šo produkciju eksportēt. Skatoties uz bioloģiskās lauksaimniecības nākotni un produktīvu saimniecību modeļiem ilggadīgu zālāju apsaimniekošanā, it īpaši maza izmēra saimniecībām Latvijā ir potenciāls attīstīties gan dējējvistu, gan broilervistu audzēšanā ilggadīgajos zālājos mobilās novietnēs. Šo praksi visā pasaulē lauksaimnieki pārņēmuši no Džoela Salatina saimniecības "Polyface Farm" ASV. Ar turēšanu pļavās, ik dienu pārvietojot uz jaunām ganībām, putniem tiek nodrošināti paaugstināti labturības standarti un paplašināta ēdienkarte ar svaigu zāli un insektiem. Turklāt vistas nodrošina ilggadīgo zālāju dabisku mēslošanu. Savukārt patērētājiem patīk "laimīgo vistu" fotogrāfijas un, kā pieredze rāda, bioloģiskās olas ir vieni no pieprasītākajiem bioloģiskās pārtikas produktiem. Z/s "Kalnadruvas" ir viena no saimniecībām Latvijā, kas, iedvesmojoties no šī modeļa, ar nelielām investīcijām uzsākusi ap 300 dējējvistu audzēšanu ganībās, ziemā turot tās neapkurināmā siltumnīcā.

Pasaulē un Latvijā jau ir ļoti daudz piemēru, no kuriem mācīties, kā var saimniekot bioloģiski un izdevīgi, turklāt šīs zināšanas bieži vien ir pieejamas "klikšķa attālumā".

Noskatīties konferences "Tālredzīgi un saskaņā ar dabu" video var: https://ieej.lv/bzKZ7 LL

Lāsma OZOLA,
LLKC projektu vadītāja
e-pasts: lasma.ozola@llkc.lv
tālr. 63050220

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

LAUKU ATTĪSTĪBA

KĀDS IR ĪSTENS VIEDAIS CIEMS?

Viedo ciemu iniciatīva šobrīd vēl netiek pietiekami novērtēta. Dažādā izpratne par vērtībām, kas pašos pamatos veido šo iniciatīvu, rada bažas, ka viedo ciemu īstenošanas pieeja varētu tikt sabojāta, cenšoties to pielīdzināt citām pieejām.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) 2017. gadā kā pilotteritoriju viedo ciemu kustības veicināšanai Latvijā ar Valsts Lauku tīkla palīdzību izvēlējās īpašu vietu – Alsungu, klusu katoļticīgu ciemu Kurzemē ar neparastu kultūrvides identitāti un stingrām vērtībām.

Toreiz LLKC piedāvājums Alsungas novada domes priekšsēdētājai Daigai Kalniņai īstenot jauno un īpašo sadarbības formu lika saprast, ka spēks nozīmīgām pārmaiņām meklējams tepat vietējā teritorijā – kopā ar vietējiem cilvēkiem.

Alsunga ir pirmais viedais ciems Latvijā, kas pierādījis – vietējie iedzīvotāji var uzņemties atbildību par dažādiem izaicinājumiem un kopīgiem spēkiem uzlabot teritorijas dzīvotspēju. Patlaban būtiski turpināt viedo ciemu veidošanu, kur pamats ir iedzīvotāju vienošanās darboties kopīgam labumam, nevis dzīšanās pēc aizvien lielāka projektu skaita ES finansējuma apgūšanai, nevērtējot to labumu teritorijai un cilvēkiem kopumā. Jo īpaši svarīgi ir rīkoties, lai darbspējīgi ļaudis nepamestu vietējās teritorijas, pārceļoties uz galvaspilsētu vai dodoties prom no Latvijas.

Ciems ar vērtībām un vīziju par nākotni

Jau sen ir pierādīts, ka cilvēki, kļūstot pārticīgi, vairāk apzinās savas vēlmes un tās īsteno. Alsunga tam ir pierādījums – pēdējo gadu laikā Alsungā uz dzīvi atgriezušās vairākas ģimenes ar bērniem.

Šodien Alsungas viedais ciems var lepoties ar spēcīgu un radošu komandu – vairāk nekā 40 aktīviem vietējiem iedzīvotājiem. Īstenojot jaunas sadarbības formas, vietējie iedzīvotāji šobrīd strādā pie mobilā telefona aplikācijas tūrisma uzņēmēju sadarbības veicināšanai. Jaunajam gadam izvirzīti jauni mērķi un uzdevumi.

Veiksmīgākai mērķu sasniegšanai nozīmīga loma ir arī zināšanām. Tās aktīvie ciema iedzīvotāji gūst, piedaloties LLKC organizētās mācībās, semināros un pieredzes apmaiņas braucienos. "Šo gadu gaitā esam vairākkārt redzējuši, kā iegūtās zināšanas un pieredze tiek pielietota dažādu uzdevumu labākai veikšanai un izvirzīto mērķu sasniegšanai," stāsta Valsts Lauku tīkla Sekretariāta viedo ciemu eksperte Zanda Dimanta-Svilpe.

"Mēs arvien par maz novērtējam vietējās lauku teritorijas nozīmi. Mēs arvien par maz novērtējam vietējo resursu vērtību. Mēs arvien galvaspilsētā dzīvojošiem politikas veidotājiem ļaujam izlemt vietējo lauku iedzīvotāju vietā, nosakot, kāda būs vietējā teritorija, kāda būs tās vīzija un vērtības," stāsta LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis. Turpinot M. Cimermanis uzsver: "Ja katrai apdzīvotai vietai Latvijā un tās iedzīvotājiem nebūs savas vīzijas par savu teritoriju, ja nebūs savu vērtību, atnāks kāds *no augšas* un pateiks, kādas tās būs un ar kādām būs jādzīvo. Uzskatu, ka pēc 10–15 gadiem veiksmīga būs tā lauku teritorija, kurā būs aktīva vietējā kopiena, kas novērtē vietu, kurā tā dzīvo un strādā."

Viedo ciemu iniciatīva ir atbilde tiem izaicinājumiem, ar kuriem jau ilgāku laiku saskaras lauku teritorijas. Viedo ciemu pamatā ir cilvēki – lauku apvidu kopienas, kuras uzņemas iniciatīvu praktisku risinājumu meklēšanā problēmu novēršanai, kā arī maksimāli izmanto jaunas iespējas. Digitālie risinājumi var atbalstīt lielu daļu no šīm iespējām, tomēr "vieds" nozīmē arī sadarbību un jaunu sadarbības formu attīstību – domāšanu ārpus ierastā un individuālas pieejas pielietošanu ceļā uz labklājību un ilgtspējību.

Foto: no Alsungas viedā ciema komandas arhīva

Mazajā Alsungā sezonā ik svētdienu Suitu tirgus pulcē ap 60 tuvāku un tālāku mazo uzņēmēju un viesmīlīgi tiek uzņemti vairāk kā 1000 tuvāku un tālāku viesu

Alsungas vietējie iedzīvotāji darbībā

Viedo ciemu raksturo piecas darbības: satikties, izprast, radīt, attīstīt un uzturēt. Alsungas kā viedā ciema attīstība veidojās, ejot soli pa solim. Pulcējot cilvēkus no dažādām iedzīvotāju grupām ar dažādiem viedokļiem, tika izvērtētas vietējās teritorijas stiprās īpašības un vērtības, meklēti praktiski risinājumi izaicinājumiem, ar kuriem saskaras vietējā teritorija un tās iedzīvotāji.

Pirmos gadus vietējie aktīvisti mācījās runāt cits ar citu, mācījās sastrādāties. Vietējās kopienas aktīvistiem regulāri tiekoties, noteikti mērķi, kuru īstenošanai iecelti atbildīgie un viņu palīgi. Visi kopā rūpīgi uzmana, lai mērķis soli pa solim tiktu sasniegts.

Viedā ciema kustība Alsungā aizsākās, kopīgi organizējot talkas un sakopjot vietējo teritoriju. Viedā ciema iniciatīva kopdarbībā ir spējusi vienot dažādas paaudzes. Ar interesi iesaistās arī bērni un jaunieši, tiek labiekārtotas teritorijas, izveidoti rotaļu laukumi, atpūtas vietas jauniešiem, organizēti lielāki un mazāki pasākumi.

▶ 7. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 6. lpp.

Tāpat izveidota koprades telpa, Alsungas vidusskolas vide kļuvusi jauniešiem interesantāka un izzinošāka.

Vietējās teritorijas un savas pieredzes iedvesmota Alsungas viedā ciema aktīviste, bijusī rīdziniece Dace Oberšate-Veisa Alsungā izveidojusi savu jauniešu biedrību "Liepu ielas radošais kvartāls", kas Alsungā rosina jauniešus pašus organizēt dažādus pasākumus, dodot viņiem pārliecību par saviem spēkiem un apziņu, ka no mazām lietām izaug lielas. Dažādu paaudžu cilvēkiem radīta īpaša satikšanās vieta – tējnīca "Sapņotava".

Suitu tirgus

Viedais ciems nav rezultāts. Tas drīzāk ir process. Tā pa īstam apjaust viedā ciema garu vietējās kopienas aktīvistiem deva jaunradītais tirgus mazajiem uzņēmējiem – pārtikas ražotājiem un amatniekiem. Tirgus ir nozīmīgs ne tikai tādēļ, ka tiek izmantota tūristu un caurbraucēju plūsma, lai mazie ražotāji varētu nopelnīt, bet arī tādēļ, ka spējis saliedēt cilvēkus un atdzīvināt novadu.

Šķiet neticami, ka ideja par tik veiksmīgu projektu radusies nevis kādam rūdītam biznesmenim vai tālredzīgam deputātam, bet gan pašiem iedzīvotājiem. Ļoti liela nozīme Alsungas kā viedā ciema aktivitāšu īstenošanā ir arī vietējās pašvaldības atbalstam, kuras pārstāvji vienmēr piedalās viedā ciema iniciatīvas grupas sanāksmēs. Sniedzot tehnisku un finansiālu atbalstu, kopā ar Alsungas novada domi tiek īstenotas dažādas idejas, kas radušās viedā ciema iniciatīvas grupā.

Sezonā ik svētdienu Suitu tirgus pulcē ap 60 tuvāku un tālāku mazo uzņēmēju. Ik svētdienu suiti viesmīlīgi uzņem vairāk nekā 1000 tuvāku un tālāku viesu.

Viedo ciemu iniciatīva – atsevišķs atbalsta pasākums

Viedie ciemi nav rezultāts. Viedā ciema statusu dalīšana neveicinās vietējo teritoriju attīstību un kopienu mērķtiecīgu aktivitāti. To var saprast, redzot ciemu darbībā. Tas ir kā dzīvesveids. Viedo ciemu iniciatīvai ir nepieciešams savs atsevišķs atbalsta pasākums. Arī citu mums tuvāko ES dalībvalstu pārstāvji uzskata, ka viedo ciemu iniciatīvu nedrīkst iekļaut *LEADER* tipa aktivitātēs, jo tas nozīmē, ka jaunā pieeja tiks īstenota *pa vecam*. Protams, *LEADER* pieeja varētu būt instruments viedajiem ciemiem dažādu ideju īstenošanai un mērķu sasniegšanai. Ciemiem strādājot ar saviem izaicinājumiem, viedo ciemu iniciatīva varētu tikt īstenota, piesaistot vēl plašāku un dažādāku fondu atbalstu. Teritorijas un izaicinājumi taču ir atšķirīgi.

"Viediem ciemiem var būt nozīmīga loma vietējā teritorijā. Iepazīstot viedos ciemus darbībā, redzam, ka tie ir kā sadarbības platforma daudzajām un dažādajām nevalstiskajām organizācijām, kas līdz šim vietējā ciemā darbojās neatkarīgi cita no citas. Turklāt te savu vietu un iespēju īstenot savas radošās idejas rod arī jebkurš aktīvais ciema iedzīvotājs," uzsver Z. Dimanta-Svilpe.

Alsunga kā viedais ciems šogad augsti novērtēta arī ārpus Latvijas robežām. Alsunga ir viens no 21 Eiropas ciema, kas izvēlēts dalībai starptautiskā projektā viedajiem ciemiem "Smart Rural 21". Kopumā tika saņemti 734 pieteikumi no dažādām Eiropas Savienības valstīm.

Informācija *Facebook*: LLKC-Ozolnieki; SmartVillageAlsunga; SuituTirgus.

LLKC sagatavots video par Alsungas viedo ciemu: https://www.youtube.com/watch?v=Y6uU5afrVxc

Mēs labprāt dalīsimies savās zināšanās un pieredzē.

Zanda DIMANTA-SVILPE,
LLKC, Valsts Lauku tīkla viedo ciemu eksperte,
e-pasts: zanda.dimanta@llkc.lv
tālr. 26135858

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

DĀRZKOPĪBA

JAUNĀS DESMITGADES TURPINĀJUMS DĀRZKOPĪBĀ

Jaunās desmitgades pirmais gads ir klāt. Esam aizvadījuši diezgan mulsinošu gadu, kas noteikti daudziem paliks atmiņā kā vairāku ierobežojumu skarts, kad daudz ko iemācījāmies paveikt attālināti, izmantojot kā zināmās, tā jaunas tehniskās un tehnoloģiskās iespējas. Vērojot jaunākās tendences pasaulē, radās pārdomas, kā varētu attīstīties dārzkopība turpmāk Latvijā.

Mūsu valstī ar dārzkopības lietām lielākā vai mazākā skaitā ir saistītas ne tikai specializētās saimniecības, bet diezgan liels cilvēku skaits ārpus tām. Šis būs skats no malas uz dārzkopības nozari cauri visām saimniekošanas sistēmām.

Aptversim ne tikai profesionālās saimniecības, bet arī tās, kas saražos pārtiku savām un radu vajadzībām. Tātad maksimāli daudzpusīgs skats uz visu no A-Z līdz brīdim, kad uz galda gulst oranžu burkānu saišķis. Kā jaunajā ES uzstādījumā "no lauka līdz galdam". Apskatīsim sekojošas dārzkopības sistēmas – konvencionālo, integrēto, bioloģisko un permakultūru. Vajadzētu arī vēl piekto – reģenerējošo vai atjaunojošo lauksaimniecību –, bet, tā kā tā ir vēl tikai starta sākumā, nav iespējams paskatīties uz to Latvijas kontekstā. Apskatīsim galvenos aspektus, kas saistīti ar dārzkopības produkcijas iegūšanu. Šajā materiālā ielikšu visus savā pieredzē redzētos un pārdomātos momentus dārzkopībā.

Integrēti audzēts ķiploku lauks

Augsne un augsnes apstrāde

Galvenais resurss, ar ko saistīta ražošana dārzkopībā.

Konvencionālajā – augsne tiek izmantota intensīvi. Galvenais ar tehnikas palīdzību nodrošināt kvalitatīvu sēklas gultni un vietu stādiem. Bieži tiek izmantoti agresīvi augsnes apstrādes agregāti, piemēram, dažādas frēzes. Augsne vienas sezonas laikā tiek apstrādāta daudzas reizes, pilnībā paļaujoties uz tehnikas radītajām iespējām. Atkarībā no augsnes granulometriskajām īpašībām apstrādātas augsnes irdenums saglabājas aptuveni mēnesi. Esmu redzējis kartupeļu laukus, kuros izmantota dziļirdināšana un frēzes vagu veidotājs, kur kartupeļu novākšanas laikā tie bija pilnībā "kā iebetonēti", no veidotā irdenuma vairs nebija ne vēsts. Praktiski netiek izmantoti nekādi organiskie mēslošanas līdzekļi, jo tie tiek uzskatīti par neefektīviem. Atkarībā no sākotnējā izejas punkta pakāpeniski sarūk augsnes organiskā viela, pasliktinās augsnes struktūra neatkarīgi no tā, cik kvalitatīvu tehniku izmanto. Netiek pievērsta uzmanība augsnes mikrobioloģiskajai aktivitātei. Tāda augsne ātri saputekļojas, blīvējas. Augiem labvēlīgais augšanas periods ar katru gadu pakāpeniski samazinās.

Integrētajā – augsne pamatā tiek izmantota līdzīgi. Lai arī ir izveidotas vadlīnijas visām dārzkopības kultūrām, tomēr prakse rāda, ka attiecībā uz augsni un tās apstrādi notiek salīdzinoši mazas izmaiņas. Pateicoties augsnes analīzēm, lielāka uzmanība tiek pievērsta augsnes agroķīmiskajam sastāvam. Ieteikumos eksistē arī iespēja izmantot organiskos mēslojumus, visbiežāk tas attiecas uz zaļmēslojumu kultūrām. Augsnes apstrāde ir līdzīga kā iepriekš, bet ir nianses – mazāk tiek izmantoti tādi agregāti kā frēzes. Lai arī vadlīnijās ir daudzi labi ieteikumi, naudas pelnīšana ņem virsroku un galarezultātā daļa ieteikumu paliek nekad neizmantoti.

Bioloģiskajā – augsnes saglabāšanai tiek izmantoti tādi rīki kā augmaiņa, organiskais mēslojums, kas ir galvenā izejviela augsnes auglības stabilizācijai, diemžēl lopkopības apjomu mazināšanās dēļ ir ievērojami sarukusi kūtsmēslu lietošana. Laba alternatīva būtu komposta gatavošana, resursi tam ir praktiski katrā bioloģiskajā saimniecībā. Tā izmantošanai vēl ir milzīgs neizmantots potenciāls. Audzētas tiek zaļmēslojuma kultūras, bet to iespējams darīt vēl vairāk.

▶ 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Lauku Lapa
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

Diskutabls ir jautājums par augsnes apvēršanas nepieciešamību, tas ir, aršanu. Uzlabojot vertikālo un sekloaugsnes apstrādi, būtu iespējams to samazināt līdz minimumam. Liela uzmanība ir jāveltī dažādu mikroorganismu preparātu izmantošanai, lai veicinātu augsnes mikroorganisko aktivitāti.

Permakultūrā – augsnes apstrāde tiek izslēgta gandrīz pilnībā. Maksimāli tiek pāriets uz dabiskajiem cikliem un procesiem. Kā visiem zināms, tad dabā augsnes apstrāde nenotiek, bet var veidoties liela biomasa no dažādiem augiem. Augsnes auglības nodrošināšanā tiek izmantoti organiskie mēslošanas līdzekļi, tajā skaitā komposts un zaļmēslojums. Īpaša uzmanība tiek pievērsta augsnes virskārtas mulčēšanai. Izšķiroša nozīme tiek piešķirta mikroorganismiem un visām citām augsnes būtnēm, tajā skaitā sliekām, kurām faktiski pilnībā tiek nodotas rūpes par augsnes atjaunošanu. Mikroorganismu un augsnes sīkbūtņu darbība ir tā, kas nodrošina augsnes struktūru un irdenumu, tā izslēdzot vajadzību pēc lielas, dārgas un jaudīgas tehnikas izmantošanas. Pamatprincips rūpēties pastāvīgi par biomasas nogādāšanu augsnes virskārtā. Eksistē paņēmieni, kas ļauj augsnes auglību atjaunot sešu mēnešu laikā. Kā trūkums ir jāmin tas, ka to uzreiz nevarēs izdarīt hektāriem lielā platībā, bet ģimeņu saimniecībās tas var lieliski strādāt.

Mēslošana

Viena no pamatfunkcijām, lai vispār kaut kas izaugtu. Gandrīz visās saimniekošanas sistēmās dārzkopībā galvenokārt balstās uz atziņām par augu minerālo barošanos, taču tas mūs ierobežo un traucē saskatīt procesus kopsakarībās.

Konvencionālajā – pilnībā balstās uz ķīmiski sintezētiem minerālmēsliem, kuri tiek bieži doti lielās devās. Diemžēl tas vienlaikus ir arī klupšanas akmens, jo augiem tas viss nekļūst pieejams tās pašas izskalošanās dēļ, ko sekmē mūsu nevienmērīgie meteoroloģiskie laika apstākļi. Mēslošanas pamatprincipi ļauj augiem uzņemt tikai daļu no vajadzīgajiem barības elementiem. Augstās minerālmēslu izmaksas liek censties pēc maksimālajām ražām.

Integrētajā – salīdzinājumā ar iepriekšējo pozitīvi ir tas, ka augsnes analīzes ļauj precīzāk un sabalansētāk izmantot augiem nepieciešamos barības elementus. Tā tiek ietaupīti mēslošanai nepieciešamie resursi. Mazāki ir izskalošanās riski. Kompleksās analīzes sekmīgi risina jautājumus par svarīgāko mikroelementu nodrošināšanu. Neatrisināts paliek jautājums par atlikušo barības elementu nodrošinājumu, kurus izmantot nav komerciāli izdevīgi. Augsnes skābuma regulēšana daļā no dārzkopības platībām ļauj uzlabot minerālās barošanās nosacījumus un aktivizē mikroorganismu darbību. Tomēr joprojām galvenais mēslošanas līdzeklis ir minerālais mēslojums.

Bioloģiskajā – izmantojamo mēslošanas līdzekļu klāsts ir gana plašs. Neskaidrības bieži rodas par bioloģiskajiem mēslošanas līdzekļiem, kas tiek pārstrādāti un fasēti rūpnieciskos apmēros. Diemžēl skrupulozās prasības (atbilstība BL regulas prasībām) novedušas pie tā, ka daudzie ražotāji, kas piedāvā bioloģiskos mēslošanas līdzekļus, pat, neskatoties uz to, ka citās valstīs tie tiek izmantoti bioloģiskajā lauksaimniecībā, Latvijā tiek uzstādītas vēl stingrākas prasības un to izmantošana nav iespējama. Rezultātā bioloģisko mēslošanas līdzekļu spektrs. ko var izmantot mūsu bioloģiskajā lauksaimniecībā, nav pietiekams. Mīņāšanās ap bioloģisko mēslošanas līdzekļu reģistru ilgst jau vairākus gadus. Nav pieļaujama tādas bioloģiskās dārzkopības attīstība, kas tikai balstās uz "pliku" augsnes kā resursa izmantošanu. Tāpēc šajā segmentā ir nepieciešama izglītošanās par mēslošanas pamatprincipiem. Vēl vairāk ir jāizmanto zaļmēslojuma kultūras, komposts un citi organiskās izcelsmes materiāli.

Permakultūrā – mēslošana ir balstīta uz dabisko barības vielu apriti, kā tas notiek dabas cikliskajos procesos. Šeit pieejas var būt dažādas. Viena, kad pieturas pilnībā tikai pie dabiskās barības vielu aprites. Bioloģiskā masa dažādu mulču veidā tiek likta uz augsnes, tā kopējot tos procesus, kā augi augot pašmulčējās dabas biocenozēs. Otrs, izmantojot slāņveida mulču biezā slānī, auglīgo slāni izveidojot virs esošās augsnes. Tāda augsne kļūst auglīga uz vairākiem gadu desmitiem, un, pēc tam papildinot, auglību var nodrošināt uz ilgu laiku. Trešais virziens, kas jau sakņojas arī atjaunojamā lauksaimniecībā –, augsnes apakškārtā tiek iestrādāts mikroorganismu kokteilis, kas tiek apvienots ar augsnes dziļirdināšanu. Te vēl pastāv apakšvirzieni: vēl tiek izmantots komposts, kas tiek iearts, tālāk pārejot pilnībā uz bezaršanu, mulčas, komposta un zaļmēslojuma izmantošana.

Turpmāk skatīsim, kā šīs dārzkopības sistēmas ietekmē vidi, derīgos un kaitīgos organismus, kādi resursi ir nepieciešami. LL

Bioloģiski audzēts dārzeņu lauks

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Vienīgais
SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

• Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
• Intervijas ar nozares līderiem.
• Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
• Praktiski profesionāļu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
• Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
• Jaunumi no Latvijas un pasaules tirgiem.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Abonēšanas cena
6 mēnešiem - 19,50 eiro
3 mēnešiem – 9,90 eiro,
1 mēnesim – 3,30 eiro.

BŪVNIECĪBA

KVALITĀTES KONTROLE BŪVOBJEKTĀ

Būves celtniecības galarezultāts ir atkarīgs no daudziem faktoriem. Pirmkārt, no būvprojekta un darbu plānošanas kvalitātes; otrkārt, no izvēlēto būvmateriālu un būvniecības sistēmu kvalitātes; treškārt, no darbu veicēju kvalifikācijas un pieredzes. Aspekts, pret kuru dažreiz attieksme mēdz būt vieglprātīga, ir darbu izpildes kvalitātes atbilstība un novērtējums.

Atkarībā no sezonas biežāk sastopamo darbu veidiem ir vērts izvērtēt sekojošas prasības.

Kieģeļu mūrēšanā:

• Neatkarīgi no sējuma sistēmas mūrēšanu sāk un beidz ar galinieku kārtu;
• Zem siju un pārsegumu plātņu balstvietām noteikti jāliek galinieku kārta no veseliem ķieģeļiem;
• Vertikālām šuvēm jābūt 8–10 mm, bet horizontālajām – 10–15 mm biezumā;
• Ierīkojot stiegrotu mūri, jāievēro – šuvju biezumam par 4 mm jāpārsniedz stiegru diametrs;
• Mūrēšanu sāk no stūriem;
• Mūra horizontāle un vertikalitāte jāpārbauda pēc katriem 0,5–0,7 m augstumā;
• Horizontālās un vertikālās šķērssūves pilnīgi jāaizpilda ar javu.

Gāzbetona sienu mūrēšana:

• Lai nesabojātu hidroizolācijas kārtu, vispirms jāuzklāj uz pamatnes javas kārta 1 cm, tad seko hidroizolācija, javas kārta un gāzbetona bloki. Javas smilts un cementa attiecība 3:1;
• Gāzbetona virsējos nelīdzenumus, kas rodas horizontālajās joslās mūrējot, izlīdzināt;
• Zem sijām pārseguma plātņu balstvietām jābūt monolītam uzbetonējumam;
• Vertikālajām, horizontālajām šuvēm jābūt 3–4 mm biezumā;
• Mūrēšanu sāk no stūriem;
• Mūra horizontāle un vertikalitāte jāpārbauda pēc katriem 0,5 m augstumā;
• Šuvēm jābūt pārsietām;
• Mūris ir jāpasargā no atmosfēras nokrišņiem (lietus, sniegs u. c.).

Koka konstrukciju izbūvē:

• Koka un betona saskares vietā jāizveido hidroizolācija;
• Visiem kokmateriāliem jābūt apstrādātiem ar antiseptiķiem, antipirēniem (ja nepieciešams pēc projekta);
• Vainagsijas noenkuro ne retāk kā ik pēc 1 m;
• Izmantojamā koka mitrums nedrīkst pārsniegt:
- sijām, lagām – 18%,
- grīdas dēļiem – 12%,
- grīdas dēļiem, kurus lakos – 8%,
- koka paliktņiem zem sijām, lagām – 18%;
• Konstrukciju izbūvē novirzes no vertikāles 2 mm uz 1 m, bet ne vairāk kā 10 mm visā augstumā;
• Konstrukciju izbūvē novirzes no vertikāles 2 mm uz 1 m, bet ne vairāk kā 10 mm visā garumā;
• Konstrukciju novirzes no asīm 3 mm, no attāluma starp asīm +/- 2 mm.

Jumta seguma ierīkošanā:

• Pirms darbu uzsākšanas pārliecinās par jumta plakņu ģeometrisko atbilstību (šķautņu paralēlitāti, virsmas līdzenumu). Lai pārliecinātos, ka jumta šķautnes ir taisnā leņķī, jānomēra abas diagonāles;
• Pretkondensātplēvi ieklāj virzienā no zemākā punkta uz augstāko, paralēli dzegai un stiprina pie spārēm ar līstēm;
• Cementa viļņotajām loksnēm pamatni veido no brusām 60x60 mm tā, lai katra loksne balstītos vismaz uz 3 brusām;
• Cementa viļņotās loksnes klāj ar nobīdi par vienu vilni attiecībā pret iepriekšējo kārtu, bet katrā gadījumā saskaņā ar ražotāja instrukcijām un rekomendācijām;
• Vietas, kur pārklājas četru lokšņu stūri, vidējām loksnēm tiek veikta stūru nogriešana ar atstarpi 3–4 mm;
• Cementa viļņotajām loksnēm šķērsvirziena pārlaidumu horizontālās rindās pieņem 120–140 mm;
• Cementa viļņotās loksnes piestiprina pie latojuma ar tam paredzētām speciālām naglām vai skrūvēm, kurām ir cinkota galviņa;
• Skārda jumta seguma garumu nosaka, mērot pa spārēm, pēc latojuma uzlikšanas. Klāt pie iegūtā izmēra jāpieskaita 5 cm, jo jumta segums tiek pārlaists pāri karnīzei;
• Skārda jumta segumu sāk likt no vienas malas, vēlams ar pilna platuma loksni;
• Svarīgi ir skrūves pareizi pievilkt. Ja to izdarīs korekti, gumijas paplākšņu malas nedaudz izliecas uz āru (ieapaļām malām). LL

Kristaps STŪRIŠKA,
LLKC Inženiertehniskās nodaļas būvinženieris
e-pasts: kristaps.sturiska@llkc.lv
tālr. 28620953

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Lauku Lapa
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKSAIMNIECĪBA

LĒDURGAS LAUKSAIMNIEKI STRĀDĀ UN DOMĀ PAR LAUKU NĀKOTNI

Zemnieku saimniecība "Saknītes" atrodas Krimuldas novada Lēdurgas pagastā, tā dibināta 1992. gadā un īpašnieks līdz 2007. gadam bija Jānis Cukmacis.

Sākotnēji saimniecība bija veidota kā daudznozaru, tajā attīsta piena lopkopību, gaļas liellopu un cūku audzēšanu. Nu jau 13. gadu saimniekošana nodota Jāņa meitas Vinetas Zalmanes ģimenei. Viņa ar vīru Mārtiņu, dēlu Dāvi un meitu Dagni attīsta saimniecību, izvērtējot katru soli. Saimniecībā ar visiem darbiem tiek galā paši, un algotu darbinieku nav. Ģimene apsaimnieko ap 250 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, no kuras 160 ha ir īpašumā. Saimniecībā audzē: graudus, pupas un zāles lopbarību.

Vidēji ganāmpulkā ir ap 90 slaucamām govīm, kā arī 20 zīdītājgovis, kuras izmanto bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanā. Laikam ritot, saimnieki saskārušies ar ne mazums problēmu, bet kā vienu no galvenajām min atbildīga darbaspēka trūkumu. Tieši šis faktors novedis pie galīgā lēmuma par saviem līdzekļiem iegādāties un uzstādīt slaukšanas robotu *Lely Astronaut A5*, kas tika izdarīts 2019. gada novembrī, lai gan saimniecībā esošās ēkas celtas sen un bija paredzētas piesietās turēšanas apstākļiem. Saimnieki uzsver, ka visa saimniekošanas metode tika mainīta, lai piemērotos "jaunajam palīgam". Vidējais izslaukums ir 10 800 kg gadā. Lai to sasniegtu, rūpīgi tiek izvērtēti dati, kurus iegūst no robota: automātiskā dzīvnieku veselības stāvokļa noteikšana, piena kvalitātes rādītāji, meklēšanās aktivitāte u. c. Saimnieki, novērtējot ieguvumus no robota, min, ka tas ir liels atbalsts ģimenes saimniecībai, jo govju slaukšana nav piesaistīta konkrētam laikam un slaucējam, un vairāk laika var veltīt dzīvnieku veselībai un ēdināšanai. Nebija nepieciešamas arī lielas investīcijas, lai vecajā kūtī uzstādītu slaukšanas robotu. Tā kā ganāmpulka izslaukumi ir augsti, viens robots nespēj apkalpot visas govis pietiekoši kvalitatīvi. Tas spēj izslaukt 70–72 govis, vidēji dienā 2600 l piena. Tādēļ patlaban saimniecība izlēmusi iegādāties otru slaukšanas robotu, kas ļautu nedaudz paplašināt ganāmpulku. Taču lielu attīstību viņi neapsver, jo nav iespējams paplašināt zemes platības. Runājot par "mīnusiem", dārga ir robota apkalpošana.

Foto: no saimniecības arhīva

Zemnieku saimniecība "Saknītes" – Vineta un Mārtiņš Zalmaņi

"Saknītēs" ir visa nepieciešamā tehnika gan barības sagādei, gan graudu novākšanai un miltu sagatavošanai. Saimnieki saka: "Mēs visu tehniku pērkam jaunu, jo paši mākam nolietot". Investīcijām izmanto subsīdijas, līdz šim projektu līdzekļi izmantoti iepriekšējā plānošanas periodā. Tā kā Mārtiņam ir lauksaimniecības mehāniķa izglītība, tad nepieciešamos tehnikas remontus veic paši ar dēlu. Veiksmīga sadarbība tehnikas iegādē ir ar SIA "SILJA".

Robota uzstādīšana saimniecībā, kā arī jaunas tehnikas iegāde ļauj domāt, ka turpmāk Zalmaņu bērni Dāvis, kurš beidzis Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikumu, un Dagne, kura mācas par veterinārārsta asistentu Smiltenes tehnikumā, turpinās vecāku iesākto, taču ikdienā nākas domāt arī par mūsu lauksaimniecības politiku, kas skar visas ražojošās saimniecības. Kā piemēru Vineta min nodokļu politiku, kas visu laiku mainās, tāpat piemin "dīvāna zemniekus", kuri neslēdz nomas līgumus par zemes izmantošanu, bet saņem lauksaimniekiem domātās subsīdijas. Tāpat nejēdzīgi šķiet, ka pārtikas pakās, kas domātas trūcīgajiem, piena pulveris ir no Polijas. Saistībā ar *Covid-19* izmaksātais atbalsts par dzīvnieku arī šķiet netaisnīgs, jo piens šajā gadā slaukts vairāk kā pērn, bet piena cena un līdz ar to ienākumi būtiski samazinājušies. Tomēr visvairāk sāp, ka citās dalībvalstīs maksājumi ir krietni lielāki nekā Latvijā, lai gan izmaksas pie mums ir Eiropas līmenī.

Nobeidzot sarunu, saimniekiem jautāju: "Kādi ir jūsu vaļasprieki?". Diemžēl darbs aizņem lielāko dienas daļu, tādēļ vecāki priecājas par bērnu vaļaspriekiem – Dagnei zirgi, bet Dāvim – enduro motocikla izbraucieni pa mežiem un pļavām. Vineta gandarīta, ka Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija katru gadu rīko pasākumu "Nākotnes zvaigzne", kurā ģimenes saimniecība "Saknītes" piedalās arī ar saviem dzīvniekiem. Tie ir piensaimnieku svētki, pārdomāts pasākums. Zalmaņi ir vieni no aktīvākajiem biedriem Limbažu zemnieku biedrībā, un tas liecina, ka laukos dzīvo un strādā cilvēki, kuriem nav vienaldzīga lauku nākotne. LL

Zaiga BLAUA,
LLKC Limbažu konsultāciju biroja uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts: zaiga.blaua@llkc.lv
tālr. 64023770

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

MEŽSAIMNIECĪBA

CIRŠU VEIDI, UN KAD TOS LIETO

Čiekurs
INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Mežs ir ekosistēma, kas var pastāvēt un attīstīties bez cilvēka iejaukšanās. Taču, pieaugot cilvēces vajadzībai pēc koksnes, mežus sāka speciāli audzēt, līdzīgi kā lauksaimniecības kultūras, bet ar ievērojami garāku aprites ciklu.

Viens no veidiem, kā meža audzēšanas laikā uzlabot audzes kvalitāti un reizē iegūt koksni, ir veicot kopšanas cirtes. Kad raža ir izaugusi veic galveno cirti – kailcirti, pakāpenisko vai izlases cirti. Atsevišķos gadījumos var gadīties, ka mežā jāveic arī sanitārā, rekonstruktīvā un ainavu cirte.

Kopšanas cirtes

Kopšanas ciršu mērķis meža audzēšanas cikla laikā ir veidot mežaudzes koku sastāvu un uzlabot paliekošo mežaudzes koku augšanas apstākļus.

Pirmo veic **jaunaudžu kopšanas** cirti jeb sastāva kopšanu. To uzsāk brīdī, kad ātraudzīgie koki sāk nomākt mērķa sugas kociņus. Veicot sastāva kopšanas cirtes, panāk vēlamo mežaudzes koku sugu sastāvu un nodrošina optimālu augšanas telpu jaunaudzē atstātajiem kokiem. Jaunaudžu kopšanu parasti veic mežaudzēs, kuru augstums ir līdz 10 metriem. Taču svarīgi to nenokavēt, lai kociņi neizstīdzētu un pēc kopšanas nenoliektos. Speciālisti iesaka jaunaudzes kopt vairākas reizes ar mazāku intensitāti.

Cērtot kokus **krājas kopšanas** cirtēs, ir iespējams gūt pirmos ienākumus. Pirmajā krājas kopšanas cirtē iegūst pārsvarā tievo dimensiju koksni – malku un papīrmalku. Nākamajās kopšanas cirtēs, jau lielākā vecumā, iespējams iegūt arī vērtīgāku sortimentu – sīkbaļķus, baļķus un finierklučus. Pēdējo krājas kopšanas cirti vajadzētu veikt ne vēlāk kā 50 līdz 60 gadus vecās audzēs, jo koku pieaugumi kopšanas rezultātā vairs nekļūs lielāki un vairs nepalīdzēs uzlabot paliekošo koku produktivitāti. Veicot kopšanas cirtes, jāņem vērā optimālais mežaudzes šķērslaukums (atstāto kociņu skaits), kas noteikts normatīvos.

Foto: no MKPC arhīva

Kopjot jaunaudzes, var iegūt papīrmalku

Galvenā cirte

Galvenā cirte ir ciršanas veids mežaudzes nociršanai, kad ir sasniegts galvenās cirtes vecums vai caurmērs, kas noteikts Meža likumā. Šo cirti sauc arī par atjaunošanas cirti, jo pēc tās pabeigšanas jāveic meža atjaunošana.

Galvenajai cirtei var būt vairāki cirtes izpildes veidi. Viens no tiem – **kailcirte,** kad mežaudze tiek novākta vienā paņēmienā. Likumdošanā noteikts, ka pēc kailcirtes mežs ir jāatjauno stādot, sējot vai tas atjaunojas dabiski. Maksimālā kailcirtes platība ir ierobežota. Tā nedrīkst pārsniegt divus vai piecus hektārus, tas ir atkarīgs no meža tipa.

Ja galveno cirti veic vairākos paņēmienos, to sauc par **pakāpenisko cirti**. Mežaudze tiek novākta vairākos piegājienos, parasti – divos vai trijos. Pakāpeniskās cirtes mērķis ir panākt meža dabisko atjaunošanos zem paliekošo koku vainagu klāja. Šo cirti var veikt vienlaidus visā platībā, vai veidojot atvērumus. Audzi nocērt pilnībā pēc tam, kad dabiski atjaunojušos koku skaits ir atbilstošs.

Izlases cirte ir galvenās cirtes veids, kurš neparedz mežaudzes pilnīgu nociršanu. Šo cirti pielieto dažāda vecuma mežaudzēs, periodiski izcērtot daļu audzes, kas nepārsniedz audzes pieaugumu. Pakāpeniskās un izlases cirtes galvenokārt tiek pielietotas gadījumos, kad kailcirte ir aizliegta, piemēram, īpaši aizsargājamās teritorijās un aizsargjoslās.

Citas cirtes

Ja mežaudze vēl nav sasniegusi galvenās cirtes parametrus, bet ir cietusi no vēja, sniega un uguns postījumiem, vai koku bojāeju izraisījuši kaitēkļi un slimības, tad augšanas spēju zaudējušos un nokaltušos kokus izcērt **sanitārajā cirtē**. Atkarībā no bojājumu pakāpes kokus cērt sanitārajā izlases cirtē vai audzi novāc pilnībā, veicot sanitāro kailcirti.

Neproduktīvas mežaudzes nociršana vienlaidus vai izlases veidā tiek saukta par **rekonstruktīvo cirti**. Atzinumu par to, ka audze atbilstoši normatīvo aktu prasībām ir uzskatāma par neproduktīvu, izsniedz Valsts meža dienests.

Ja meža īpašnieks vēlās uzlabot ainavu, atsedzot ainaviskas vērtības, kultūrvēsturiskus vai dabas objektus, kokus var cirst **ainavu cirtē,** ja tā paredzēta meža apsaimniekošanas plānā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās vai saskaņota ar ainavu arhitektu.

Raksta sagatavošanā izmantota *Rokas grāmata meža īpašniekiem*, pieejama: www.silava.lv

Vairāk par ciršu veidiem var uzzināt Meža konsultāciju pakalpojumu centra sagatavotajos e-semināros par jaunaudžu kopšanu, kopšanas un galvenajām cirtēm, kas pieejami: www.mkpc.llkc.lv sadaļā e-semināri.

Līdz 1. februārim jāiesniedz pārskati par saimniecisko darbību mežā

Meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir katru gadu līdz **1. februārim** informēt Valsts meža dienestu (VMD) par iepriekšējā kalendāra gadā veikto mežsaimniecisko darbību. Pārskats jāiesniedz, ja meža īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošajā mežā ir veikta koku ciršana, jaunaudžu kopšana, meža atjaunošana vai meža ieaudzēšana.

Pārskatam par saimnieciskās darbības veikšanu var izmantot VMD izstrādātas veidlapas, tās atrodamas: www.vmd.gov.lv sadaļā *Meža īpašniekiem*.

Pārskatu var iesniegt jebkurā VMD mežniecībā visā Latvijas teritorijā, nosūtīt ar pasta starpniecību vai iesniegt elektroniska dokumenta formā.

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tālr. 63050477

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

PUBLICĒTI IETEIKUMI VALSTU STRATĒĢISKAJIEM PLĀNIEM

Eiropas Komisija (EK) decembrī publicēja ieteikumus katrai dalībvalstij, lai palīdzētu sagatavot to kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) stratēģiskos plānus. Ieteikumi sagatavoti EK un dalībvalstu dialoga ietvaros, lai dalībvalstīm no 2023. gada palīdzētu īstenot KLP, kā arī, lai nodrošinātu, ka to KLP stratēģiskie plāni sniedz vērā ņemamu ieguldījumu Eiropas zaļā kursa īstenošanā.

Šie stratēģiskie plāni, kas ir KLP reformas galvenais elements, noteiks, kā katra dalībvalsts izmantos KLP instrumentus, pamatojoties uz savu apstākļu un vajadzību analīzi nolūkā sasniegt KLP konkrētos mērķus, kā arī Eiropas zaļā kursa mērķrādītājus.

Komisija ieteikumus katrai dalībvalstij sniedz, pamatojoties uz to lauksaimniecības nozares un lauku apvidu analīzi. Šie ieteikumi ir saistīti ar deviņiem KLP konkrētajiem mērķiem, kas attiecas uz vides, sociālajām un ekonomiskajām problēmām, kā arī mērķiem zināšanu un inovāciju jomā.

Ieteikumos ir ņemtas vērā Eiropas zaļā kursa ieceres, konkrētāk, seši kvantitatīvi stratēģijas "No lauka līdz galdam" un Biodaudzveidības stratēģijas mērķrādītāji. Lai sasniegtu 25% bioloģiskās lauksaimniecības mērķrādītāju, Komisija ieteikusi lielākajai daļai dalībvalstu izstrādāt nepieciešamās pārtikas piegādes ķēdes struktūras, apzināt bioloģiskās ražošanas vietējo potenciālu, veicināt bioloģisko produktu patēriņu, nodrošināt atbalstu pārejai uz bioloģisko lauksaimniecību un tās uzturēšanai, atbalstot lauku attīstību.

Attiecībā uz KLP mērķiem, kas saistīti ar konkurētspējas palielināšanu un gados jaunu lauksaimnieku piesaistīšanu, Komisija vairākām dalībvalstīm iesaka atvieglot piekļuvi finansējumam, piemēram, plašāk izmantot finanšu instrumentus, kas pieejami saskaņā ar lauku attīstības regulējumu.

Komisija iesaka dalībvalstīm veicināt pesticīdu ilgtspējīgu izmantojumu, nodrošinot integrētās augu aizsardzības ieviešanu. Tās mērķis ir panākt veselīgu kultūraugu audzēšanu, pēc iespējas mazāk traucējot lauksaimniecības un ekosistēmas mijiedarbībai, un mudināt piemērot kaitīgo organismu dabiskas kontroles metodes. Visbeidzot, ieteikumos arī norādīta nepieciešamība palielināt lauksaimniecības produktu vērtību primāro ražotāju līmenī, izmantojot ģeogrāfiskās izcelsmes norādes vai vietējās un reģionālās piegādes ķēdes.

Plašāk par EK rekomendācijām: https://saite.lv/1dWBM LL

EK PROGNOZĒ MAZĀK LAUKAUGU, VAIRĀK MEŽA PLATĪBU

ES kopējais lauksaimniecības zemes apjoms līdz 2030. gadam samazināsies par 0,5 miljoniem ha, sasniedzot 161,2 miljonus ha, bet mežu platība turpinās palielināties, sasniedzot 161 miljonu ha, prognozēts decembra vidū EK publiskotajā ziņojumā par lauksaimniecības perspektīvām 2020.–2030. gadam.

Rezultātā 2030. gadā ES būs tikpat daudz mežu kā lauksaimniecības platību. Paredzams, ka pieaugs arī ganību un lopbarības platības, savukārt laukaugu platības varētu sarukt, taču graudaugu ražošanas ierobežojumi tiks risināti ar digitālām metodēm, kas veicinās produktivitāti, uzlabos darba apstākļus un nodrošinās augstākus vides standartus.

EK prognozē, ka ES graudaugu produkcijas ražošanas apjomi nākamajā desmitgadē saglabāsies stabili un būs 278 milj. tonnu. Lai arī lauksaimniecības platības samazināsies, raža pieaugs, pateicoties uzlabotai augsekai, augsnes apsaimniekošanai un plašākai lēmumu pieņemšanas rīku izmantošanai. ES kopējais graudaugu patēriņš līdz 2030. gadam stabilizēsies 260 milj. tonnu līmenī.

EK prognozē eļļas augu ražošanas apjoma pieaugumus – galvenokārt saulespuķu un sojas ražošanu. Paredzams, ka kopumā eļļas augu patēriņš ES mazināsies, galvenokārt tādēļ, ka samazināsies pieprasījums pēc importētās palmu eļļas.

Tiek prognozēts ievērojams proteīnaugu ražošanas apjoma kāpums.

Plašāka informācija par ES lauksaimniecības perspektīvas ziņojumu 2020.–2030. gadam atrodama: https://saite.lv/K5z9H LL

SAMAZINĀS ES DARBASPĒKA PRODUKTIVITĀTE

Darbaspēka produktivitātes indeksa izmaiņas 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019. gadu

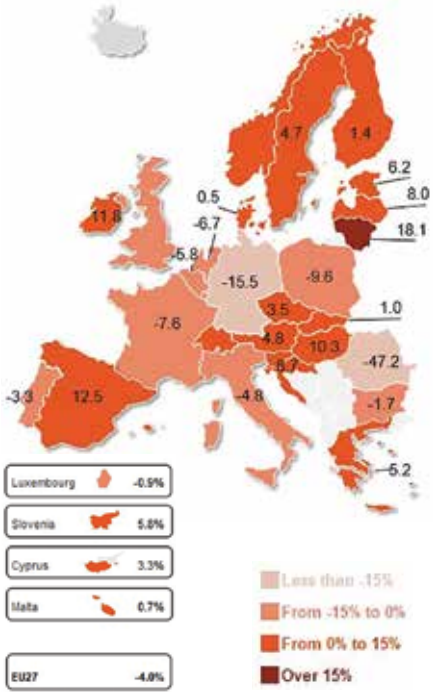

Saskaņā ar jaunākajiem ES lauksaimniecības ekonomikas datiem tiek lēsts, ka lauksaimniecības darbaspēka produktivitātes indekss 27 ES dalībvalstīs 2020. gadā ir samazinājies par 4%.

ES statistikas birojs *Eurostat* informē, ka darbaspēka produktivitātes samazināšanos ietekmējuši ne tikai laika apstākļi, kas parasti iespaido lauksaimniecības produkcijas ražošanu, bet arī pandēmija. Dati liecina, ka produktivitātes indekss 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019. gadu samazinājies piecās ES dalībvalstīs, kas ir starp lielākajām lauksaimniecības produkcijas ražotājām. Vislielākais kritums bija Rumānijā (-47,2%), seko Vācija (-15,5%), Polija (-9,6%), Francija (-7,6%) un Itālija (-4,8%). No otras puses, vairāk nekā pusē dalībvalstu 2020. gadā reģistrēts produktivitātes pieaugums. Vislielākais temps bija Lietuvā (+18,1%), Spānijā (+12,5%), Īrijā (+11,8%) un Ungārijā (+10,3%). Latvijā produktivitātes indekss pieauga par 8%.

ES kopš 2010. gada, kas ir indeksa mērījumu atskaites punkts, produktivitātes rādītājs pieaudzis par 24%. Vairāk informācijas https://saite.lv/P0aSp LL

Sagatavoja **Iveta Tomsone**

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2021. GADA FEBRUĀRĪ

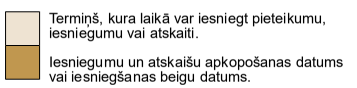

		Termiņš	Decembris	Janvāris										Februāris										Marts									
			1	1	5	10	15	18	20	21	23	25	31	1	5	10	15	17	20	21	22	23	25	28	1	5	10	15	17	20	21	22	23	25	31
Platību maksājumi		Var aizpildīt Vienotā platībmaksājuma provizorisko iesniegumu																																
Grāmatvedība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																																
		Nodokļa samaksas termiņš																																
		Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																																
		Termiņš, līdz kuram jāinformē VID, ja 2021. gadā vēlas izmantot 137. panta īpašo kārtību (kases principu)																																
		Termiņš, līdz kuram jāinformē VID, ja taksācijas periods 2021. gadā mainās no mēneša uz ceturksni																																
	Mikrouzņēmumu nodoklis	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																																
		Nodokļa samaksas termiņš																																
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																																
		Nodokļa samaksas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																																
		Darba devēja ikmēneša ziņojums																																
		Nodokļa samaksas termiņš - darba devējiem																																
	Dabas resursu nodoklis	Dabas resursu nodokļa pārskats																																
		Nodokļa samaksas termiņš																																
	Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																																
	Skaidras naudas deklarēšana	Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																																
		Deklarācija par skaidrā naudā veiktajiem darījumiem ar fiziskajām personām 2020. gadā																																
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām 2020. gadā																																
		Nodokļa samaksas termiņš																																
		Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni), ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																																
		Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par gadu), ja ienākums no kapitāla pieauguma ceturksnī NAV pārsniedzis 1000 eiro																																
		Gada ienākumu deklarācija par 2020. gadu																																
	Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																																
		Nodokļa samaksas termiņš																																
	Gada pārskats	Gada pārskats par 2020. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu)																																

Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS
Lauku Lapa

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKU TŪRISMS

ZIEMEĻLATGALĒ VAR IZBAUDĪT LAUKU PARADĪZI

Ja vēlaties izbaudīt lauku tūrismu, tad plašas iespējas piedāvā Balvu novada Bērzkalnes pagasta SIA "Paradīzes putni" īpašnieki Normunds un Sanita Prūši. Viņi saimnieko un piedāvā plašas iespējas atpūsties un rīkot svinības divos īpašumos – viesu namā "Paradīzes" un lauku viesnīcā "Putni". Viesu nams "Paradīzes" ir skaista un sakopta vieta laukos svinībām, nakšņošanai un atpūtai brīvā dabā, taču lauku viesnīca "Putni" piedāvā plašākas svinību telpas, pirti un nakšņošanu Bērzkalnes pagasta centrā.

Kā viss sākās

Saimnieki – Normunds un Sanita – nav vietējie, bet gan ienākuši Balvu novadā 2004. gadā, kad tika iegādāts lauku īpašums Bērzkalnes pagastā. Normunds pats ir rīdzinieks, bet sieviņa – madoniete, taču ģimene ar trīs bērniem jau ilgus gadus dzīvo Skrīveros. Gadu gaitā paralēli brīvajos brīžos ģimene brauca uz īpašumu Balvu novadā, lai pamazām to labiekārtotu un sakoptu. Normunda profesionālā joma tobrīd vēl saistījās ar guļbaļķu ēku būvniecību, tādēļ arī iegādātajā īpašumā viņi saskatīja potenciālu vecās mājas atjaunošanai. Kad ēka tika atjaunota, protams, brauca ciemos draugi un apbrīnoja šo lauku burvību un skaistumu, tā arī radās doma par tūrisma attīstīšanu. 2009. gadā viesu nams "Paradīzes" atvēra savas durvis viesiem, bet pēc desmit gadiem tika iegādāts īpašums Bērzkalnes centrā, kurš tapa par lauku viesnīcu "Putni" un jau 2020. gadā deva iespēju apmeklētājiem un tūristiem pārnakšņot un rīkot pasākumus un svinības.

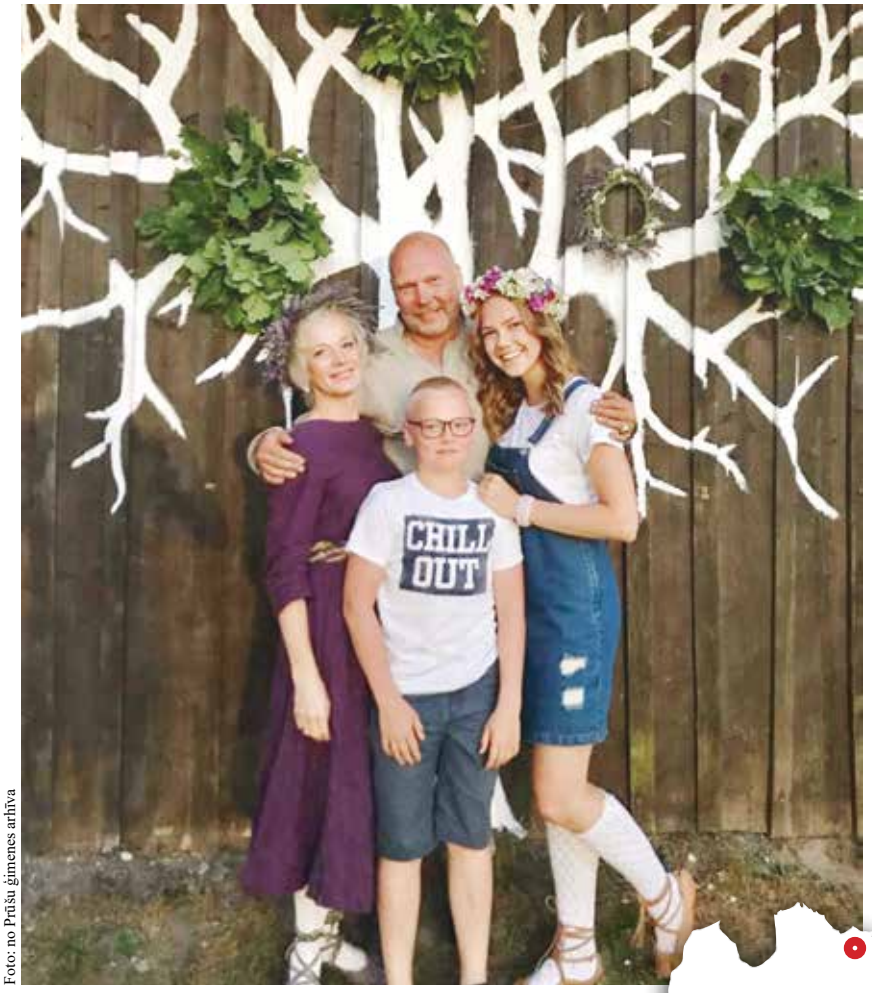

Foto: no Prūšu ģimenes arhīva

Normunds un Sanita Prūši ar bērniem Patrīciju un Ričardu

Šogad viesu nams "Paradīzes" saņēmis Lauku tūrisma asociācijas "Lauku ceļotājs" izstrādāto "Zaļo sertifikātu"

Viesu nama apmeklētāji atzīst – te ir ne tikai lieliska ainava, bet arī bagātīgas atpūtas iespējas

Kādi pakalpojumi un iespējas ietilpst tūrisma piedāvājumā?

Saimnieki stāsta: "Piedāvājam ļoti plašas atpūtas iespējas. Viesu nams "Paradīzes" var nodrošināt naktsmītnes līdz 40 personām, svinību telpas, telšu vietas un atpūtu dabā. "Paradīzes" nodrošina plašāko aktīvās atpūtas piedāvājumu Ziemeļlatgalē visai ģimenei: te ir kvadricikli, ūdens balonu pilsētiņa, *zorby* bumbas, katamarāni, SUP dēļi, sporta laukumi, pirts un kubls, peldvietas, makšķerēšana, loka šaušana, putnu būrīšu darbnīca un citas."

Neierasta iespēja Balvu novadā ir nobaudīt žāvētas zivis vai zivju zupu no saimniecībā iegūtā loma. Makšķerēšanai ir izmantojami 17 zivju dīķi. Lauku viesnīcā "Putni" ir pieejama svinību zāle līdz 150 personām, pirts, atpūtas telpas ar biljardu, novusu un nakšņošanas iespējas līdz 40 personām.

▶ 16. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 1 (190) 2021. g. janvāris Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Sanitas lavandas produkti

Putnu būrītis – konstruktors "Taisi pats!"

◀ 15. lpp.

Abās vietās ir iespējama ēdināšanas nodrošināšana pēc iepriekšēja pieteikuma. Šogad "Paradīzes" ir saņēmušas Lauku tūrisma asociācijas "Lauku ceļotājs" izstrādāto "Zaļo sertifikātu", kas apliecina, ka šeit tiek ievēroti zaļās saimniekošanas principi.

"Paradīzes lavanda" un mājražošanas produkcija

Sanitas aizraušanās un sirdslieta nu jau desmit gadu garumā ir lavandu dārzs, kas ir iekopts Skrīveru pusē, bet pirmie stādiņi nu ir iestādīti un pārziemojuši arī "Paradīzēs". Sanita no lavandām gatavo interesantus dažādus ievārījumus, sīrupus, kā arī aksesuārus, piemēram, daudz dažādu smaržu spilventiņus, apavu atsvaidzināšanai – apavu maisiņus, saldākam miegam – miega brilles, skaistumam – lūpu balzamu, ziepītes, pirts mīļotājiem – skrubjus.

Lavanda nomierina, ienes telpā jauku smaržu, un ne tikai. Tai piemīt daudz un dažādas labas īpašības, saka saimniece. Jautājot, vai lavanda ir kaprīzs augs, Sanita atbild, ka savs kaprīzums tai piemīt un nepatīk šīs dienas, kad ir kailsals bez sniega. Vasarā galvenais kopšanas darbs esot nezāļu ravēšana, augu griešana un siešana buntītēs, kam talkā nāk bērni. Produkciju iegādāties var tieši saimniecībā, kā arī dažādos Latvijas produktu un dāvanu veikaliņos.

Putnu būrītis – konstruktors "Taisi pats!"

Savukārt Normundam arī ir kāda cita aizraušanās. Viņš ir autors interesantam Latvijas produktam – putnu būrītim "Taisi pats!" To var iegādāties "DEPO" veikalos un citās Latvijas celtniecības preču tirdzniecības vietās. Tā ideja par putnu būrīti, kuru ģimene ar bērniem var pati salikt kopā un ievietot kokā. Šis unikālais produkts kalpo kā interesanta un lietderīga laika pavadīšana kopā vai kā dāvana gan bērniem, gan pieaugušajiem.

Kā vērtēt šī gada tūrisma pieprasījumu?

Sanita un Normunds Prūši sarunas laikā atzīst: "Kā jau zināms, patlaban nekādas svinības un pulcēšanās nenotiek, tādēļ ir tukšums. Vasarā bija ļoti liels cilvēku pieplūdums. Pilsētnieki, kuri atbraukuši atpūsties uz Balvu novadu, bija izbrīnīti: vai, cik pie jums ir skaisti, tādējādi novērtējot arī Latvijas lauku tūrismu. Šogad lielākoties apmeklētāji bija vietējie, taču iepriekšējos gados bija arī ārzemju viesi."

Kā pašiem patīk atpūsties?

Kādreiz ģimenes tradīcija kopā ar draugiem bija pavasarī apmeklēt pasaules hokeja čempionātu. Šādi tika pabūts daudzās valstīs. Bet pēdējā laikā aizņemtības dēļ īsti tam vairs laika nesanāk.

Kas saimniekiem patīk savā darbā?

Normunds jokodams saka: "Kur var būt vēl labāks bizness, pateicīgāks nekā šis?" Viņš ir bijis iesaistīts citos uzņēmējdarbības veidos, kur – izraksti rēķinu, firma pazūd un naudas nav, bet šajā nozarē cilvēks samaksā un pasaka paldies. Tas rada gandarījumu, jo ļaudīm patīk saimnieku darbs – radītās emocijas un labi noorganizētā apkalpošana. Klientu apmierinātība silda saimnieku sirdis. Normunds atzīst, ka patīk strādāt ar cilvēkiem, radīt viņiem svētkus.

Kādi ir nākotnes plāni?

Par nākotnes plāniem runājot, Normunds atzīst, ka tādi pastāv – ļoti daudz ko vēlētos paveikt. Ja būs cilvēki, būs arī nākotnes plāni.

Saimnieki aicina 2021. gadā doties ciemos pie viņiem atpūsties. Mums ir jāmācās no citām tautām, kas atbalsta savējos, tādējādi ceļot savu kopējo labklājību. Atbalstīsim arī mēs cits citu savā valstī!

Viesu nama "Paradīzes" Facebook lapa: https://www.facebook.com/Viesu-nams-Parad%C4%ABzes-111872409209223

Arita BOKA,
LLKC Balvu konsultāciju biroja uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts: arita.boka@llkc.lv
tālr. 29471841

Lauku Lapa
Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests "United Press Tipogrāfija".
"Lauku Lapu" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020
EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
Lauku tīkls